

ÅBENT BREV TIL POLITIKERNE I AARHUS BYRÅD OM HAVNEUDVIDElsen

Kære politiker i Aarhus Byråd

Høringen om havneudvidelsen førte til en helt overvældende modstand mod forslaget med 1730 høringsvar - det største antal i Aarhus' historie - hvoraf 9 ud af 10 sagde nej. Nu står politikerne nærmest i kø for at inddrage borgerne med tre forskellige forslag. Den videre proces behandles på Byrådsmødet onsdag 27. april.

Til den slags gigantiske projekter, som vil påvirke Aarhus som by for altid, bør borgerne inddrages anderledes konsekvent og på et langt tidligere tidspunkt. Forslag og visioner bør fremlægges åbent i en reel demokratisk proces, hvor borgerne har mulighed for reel indflydelse, herunder for at formulere helt andre planer.

I stedet for som her at blive lagt frem lige efter kommunalvalget - hvor man end ikke havde nævnt at noget var på vej - klokken 5 min. i 12 hvor alle planer og beregninger ligger fiks og færdig, og man for resten lige skal huske at spørge borgerne om det er ok. Og med et overvældende stort og teknisk materiale, som de færreste vil have mulighed for at gennemskue.

Det er fint, at politikerne nu vil inddrage borgerne på forskellig vis. Sent, dog bedre sent end aldrig. Men vi frygter at der bliver tale om en skueproces, hvor borgerne kan få lov til at 'rase ud', sige deres mening og komme med forslag, men at det hele så ender stort set, som det var planlagt fra starten.

Derfor skriver vi til jer politikere i Aarhus Byråd for at markere, hvor dårligt et forslag, vi mener havneudvidelsen er og hvor vigtig det er, at Aarhus begynder at gå en anden vej, hvor vi tager både demokrati, klima og miljø dybt alvorligt og handler derefter.

Her er nogle af de begrundelser vi har for vores modstand mod havneudvidelsen:

1. DER ER IKKE BRUG FOR EN HAVNEUDVIDELSE

- Udnyttelsen af det eksisterende havneareal kan optimeres, så ikke-havnerelaterede erhverv flyttes ud
- Havnen kan anvende ny teknik, fx containertårne, som gør at der kan være mange flere containere på samme plads
- Ligesom Fredericia har gjort kan man etablere en dryport ved E45 hvor containere opbevares
- Aarhus havn kan samarbejde med andre havne, fx Grenaa, så man specialiserer sig på de godstyper, man hver især er bedst til, i stedet for at konkurrere med hinanden om at få 'det hele'
- De sidste 20 år har der ikke været tale om stigende godsmængder i containerskibstransporten og fremtiden kan lige så vel indebære faldende godsmængder pga. klimaforandringer, geopolitiske spændinger, pandemier, øget lokalisering frem for globalisering af produktion
- Vi frygter at havneudvidelsen i virkeligheden dækker over, at man vil anlægge nye arealer ud i bugten til byggeri af nye områder med højhuse a la Aarhus Ø – mere betonørken til skyhøje priser
- Selv hvis man seriøst kunne argumentere for at der er brug for en havneudvidelse, så er konsekvenserne heraf så voldsomme (jf. nedenfor), at det ikke er ønskeligt for Aarhus.

2. KLIMAKONSEKVENSERNE ER OMFATTENDE. AARHUS BLIVER STORUDLEDER AF CO2 OG MÅ OPGIVE SIT KLIMAMÅL

- **Farvel klima-mål.** Anlægget af havnen og den efterfølgende drift vil medføre så gigantiske udledninger af CO2, at det i sig selv tvinger Aarhus til at opgive sit klimamål om CO2 neutralitet i 2030.
- **Containerskibstransport er ikke bæredygtig** som Aarhus Havn og bl.a. borgmester Jacob Bundsgaard ellers har argumenteret under høringsprocessen: Skibstransport er langt mere bæredygtig end lastbilstransport. Containerskibstransport er tværtimod en af de mest CO2udledende aktiviteter på kloden. Ét containerskib udleder hvad der svarer til 60.000 borger i Danmark årligt, og hele branchen står for 5% af al global udledning.

Containertransporten er baseret på et dybt klimaskadeligt stigende forbrug af varer produceret i den anden ende af verden vha. fossile brændstoffer og transporteret tværs over verdenshavene. Containerskibstransport ødelægger biodiversitet, havmiljøer og dyreliv i havet bl.a. gennem deres støj, deres olieforurening og udledninger fra skibsmaling der rummer tungmetaller og miljøgifte.

- **Medfører vækst i al klimabelastende trafik.** Når havnen tages i brug forventes ifølge COWI's Miljøkonsekvensrapport (MKR) 1000 ekstra skibe årligt, heraf 400 containerskibe. Plus 4.230 flere køretøjer i døgnet, heraf 2800 ekstra lastbilskørsler – i døgnet. Plus 50% forøgelse af godsmængder fra små 10 mio. tons til 15 mio. tons årligt. Alle disse varer rummer indlejret CO2 fra deres produktion og transport. Hertil kommer alle de ekstra byggerier og den ekstra industri, som de nye havnearealer skal give plads til. Tilsammen er der tale om en voldsom CO2-udledning. Helt stik modsat det, Aarhus Byråd har vedtaget skal være klimamålet. Der vil blive tale om en **øget udledning** af drivhusgasser.
- **Fortalere for havneudvidelsen taler om at fremtidens brændstof er grønt. Det er ikke tilfældet.** Aarhus Havn taler sågar om 'emissionsfri skibstransport'. Men power-to-X – PtX - er ikke løsningen på containerskibstransportens klimabelastninger. Af flere grunde:

1) PtX kommer for sent (teknikken er ikke klar, udskiftningen af skibe tager årtier),

2) der bliver for lidt af den (der er slet ikke el nok fra vedvarende energi til at lave den brint, der er basis i PtX. Fx vil Aarhus' planlagte 8 vindmøller ikke kunne producere strøm nok til at kunne drive bare ét containerskib ved PtX), og

3) PtX **udleder** CO2, dels fra afbrænding af metanol, og dels ved at den CO2, som indgår i processen til fremstilling af PtX, er lavet ved afbrænding af biomasse, dvs. skove der er fældet og nu bruges som brænde i vore kraftværker hvor det udleder voldsomme mængder CO2. I Aarhus udledes 1 mio. tons CO2 fra biomassen, det medregnes blot ikke (disse ting forklares nærmere i Hvidbogen https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2022/03/Havneudvidelsen_aarhus.pdf side 13-20)

- **Havneudvidelsen er baseret på evig vækst og forbrug.** Grundtanken om, at vi i Aarhus, i Danmark og i verden, kan eller skal blive ved med at øge vores forbrug, vores transport og produktion. Men det strider fuldstændig med al klimavidenskabens viden.

IPCC's tre seneste rapporter fortæller, at vi SKAL reducere CO2 udledningerne inden 2025 – på blot tre år – og at udledningerne SKAL reduceres med 43% til 2030, hvis vi skal have 2/3-dels chance for at holde Parisaftalens mål om 1,5 grader. Hvis vi overskrider denne grænse, overskrider vi grænserne for verdens 15 afgørende Tipping Points. Det vil udløse sammenbrud af disse store økosystemer og inden for en overskuelig fremtid skabe en planet, der er stort set ubeboelig for fremtidige generationer.

IPCC fortæller i deres seneste rapport fra april, at vi er på vej mod det dobbelt af 1,5 grader, hvis vi fortsætter som nu. Set i det lys, virker det som det rene vanvid, at Aarhus nu vil forøge presset på klima og biodiversitet og dermed kloden. Vi er nødt til at gå en helt anden vej – skabe et bæredygtigt Aarhus.

3. KONSEKVENSER FOR HAVMILJØ. HAVNEN VIL ØDELÆGGE HAVMILJØER, BIODIVERSITET, FISKE- OG DYRELIV

- **Havneudvidelsen vil betyde dumpning af millioner m3 slam** fra Aarhus havn, dels ved Fløjstrup Skov, dels ved Hjelm Dyb. Dumpningen skaber et liglagen med dødt havmiljø, dræber fisk og planter.

Ødelægger livsgrundlaget for krabber og muslinger. Destruerer biodiversitet og skader klimaet, fordi bl.a. ålegræs og andre havvækster er helt afgørende for havene store optag af CO₂ (det står for 1/3 af al vor CO₂).

- **Miljøgifte og tungmetaller** i det dumpede slam driver med strømmen ud og forgifter dyr, fisk og planter, og sidst i fødekæden er vi, den store gruppe af borgere i Aarhus og områderne omkring Aarhus Bugt og Kattegat. Hvad det betyder for sundhed kan man kun gætte på, men det er skidt.
- **Havmiljøet i Aarhus Bugt er i forvejen stærkt truet.** Der er nærmest ingen fisk tilbage i bugten, siger lystfiskerne. Erhvervsfiskeriet er stort set opgivet. Større områder i havbunden er død viser dykninger.
- **Al videnskab på området fortæller, at vi er på vej til at slå havet og farvandene omkring Danmark ihjel.** Dels pga. landbrugets udledninger af næringsstoffer, dels som følge af forurening fra industri og husholdninger, dels pga. overfiskeri og brug af bundtrawl. Havneudvidelsen handler stik modsat denne viden: Den skaber **mere havødelæggelse.**
Hvordan kan nogen ansvarlig politiker stå model til at blåstemple det?

- **Støjen fra det øgede antal skibe** er allerede en voldsom belastning for fiske- og dyreliv i havet. Det vil havneudvidelsen både i anlægsfasen og i driftsfasen forøge mange gange. Det vil skræmme marsvin og sæler væk.
- **Strande mudrer til.** Sedimenter fra det dumpede slam vil drive ind til kysterne og skabe ulækre, stinkende områder ved strandene.
- **Ildsvind og havdød.** Det dumpede slam vil øge eutrofieringen, hvor næringsstoffer og kulstof fra det sumpede siver ud til havet og skaber iltsvind og havdød.
- **Vi skal en helt anden vej** – vi skal genskabe biodiversiteten og livet i vores have, bugter, fjorde. Det er en bunden opgave fra fremtiden, og Aarhus Byråd vil stå sig meget dårligt ved at fortsætte mishandlingen af havmiljøet.
- **Politianmeldelse.** Tænk tanken Geohav har indgivet politianmeldelse af COWI og Aarhus Havn for brug af forkerte data ift. analysen af konsekvenserne ved dumpning af slam. **Vil Byrådet sidde det overhørig, at der tilsyneladende er tale om et helt forkert datagrundlag for beslutningen om en havneudvidelse?**

4. KONSEKVENSER FOR BYUDVIKLING OG LIVSKVALITET – FRA BLÅ-GRØN IDENTITET TIL INDUSTRIHAVNEBY

- **Aarhus er i forvejen stærkt belastet af sin voldsomme biltrafik.** Nu vil man øge trafikken via havneudvidelsen. Ifm. **Aarhus Klimaplan og -strategi** fra 2020 lovede Byrådet, at man vil reducere klimabelastningen fra trafikken med 200.000 tons inden 2030. Men havneudvidelsen vil i stedet øge den. Al klimavidenskab og trafikforskning siger, at vi skal *undgå trafik, omlægge og forbedre* vores nuværende trafiksystem. Havneudvidelsen går den stik modsatte vej.
- **Havudsigt forsvinder. Udsigt til industrihavn erstatter den.** Havneudvidelsen vil skabe en industrihavn, med 144 m høje kraner, 30 m høje siloer, bygninger, industriproduktion, supercontainerskibe etc. hvor der nu er havudsigt langt ud over bugten. Det ændrer hele stemningen i byen.
- **Attraktive og rekreative områder forsvinder. Udvidelsen** vil fuldstændig ændre nogle af de mest attraktive rekreative områder i Aarhus, - Trangkrogen, området ved Ballehage, strandarealerne mod syd, med al dets liv og færden. Disse rekreative områder og dets aktiviteter ændres pga. støj fra årtiers

anlægsarbejde, øget trafik af lastbiler med jord, trængsel og formentlig trafikchaos når 4 store projekter iværksættes samtidig (Marselis Tunnel, Havnen, Rensningsanlægget og nyt Stadion) øget havtrafik med store oceangående containerskibe gennem områder med kajak, kano, sejlbåde. Osv.

- **Vi kan gå en helt anden vej – Aarhus som grøn foregangsby.** I stedet for at satse på et fremtidigt grønt Aarhus med vidensmiljøer, bæredygtig innovation, udvikling af fremtidens grønne virksomheder, hele lærings- og universitetsmiljøerne i byen, så satser man med havneudvidelsen på det, der var god latin i 1970'erne: Traditionel blind vækst og mere forbrug. I sit hørings svar har Arla og Salling netop fremhævet, at det for dem at se bliver sværere at tiltrække fremtidens kompetente arbejdskraft, hvis man ændrer det, der er Aarhus dna og vigtigste tiltrækningskraft for tilflyttende arbejdskraft: Nærheden til skov, strand og bugt. Byens blå og grønne identitet.
Med havneudvidelsen skaber man fremtiden ud fra den verden, vi har haft, frem for den verden, vi er nødt til at skabe. Er det dét, Byrådet vil?
- **Aarhus der har ligget som nabo til bugten vil med havneudvidelsen blive nabo til en gigantisk industrihavn. Er det dét, Byrådet vil?**

5. DEMOKRATIET DER BLEV VÆK – KAN VI IKKE BEGYNDE AT TAGE VORES EGET DEMOKRATI HELT ANDERELDES ALVORLIGT?

- **Vi kan ikke få aktindsigt** i beregningerne bag COWI's tal. Hverken ved Aarhus Kommune, ved Trafikstyrelsen eller ved Aarhus Havn. Det er ikke demokrati, hvis vi skal træffe så omfattende beslutninger på et så usikkert og ukendt grundlag. Og slet ikke fordi COWI's tal er draget i tvivl.
- **Vi kan ikke få besvaret vores spørgsmål** i forhold til MKR rapporten. Havnegruppen havde en lang række spørgsmål, som vi sendte til Teknik & Miljø og til COWI. Først skulle vi bare sende vore spørgsmål, men da man så dem, blev det ændret til at forvaltningen ikke kunne stille nogen borgere bedre end andre ved at besvare deres spørgsmål. Og derfor kunne COWI heller ikke besvare dem. Men de ville blive besvaret efter deadline for hørings svarene.
- **Vi har stadig ikke fået svar.** Vi har spurgt om vi får svar nu, hvor deadline er overstået og i givet fald cirka hvornår. Det har vi ikke fået svar på. Den ene medarbejder har dog i en kort mail meddelt, at vedkommende nu går på pension.
- **Orienteringsmøde var snarere et reklamemøde for havnen.** Forvaltningen arrangerede ét offentligt borgermøde om havneudvidelsen 7. feb. Det virkede mere som et forsøg på at argumentere for projektet, fremfor at debattere det med borgerne. Det var Havnens ledelse, COWIs repræsentanter, forvaltningen, der præsenterede deres synspunkter. Og så var der ellers en minimal diskussion med ganske overfladiske svar. Herunder blev end ikke de skriftlige spørgsmål, vi havde fremsendt i forvejen til forvaltningen besvaret. Den tilgang til borgernes involvering og demokrati skaber ikke åbenhed, tillid og gensidig læring. Det skaber modstand.
- **Private økonomiske interesser overskygger fælles og offentlige interesser for klima og miljø.** Det er et privat firma, Aarhus Havn, som har hyret et andet privat firma, COWI, til at forstå de omfattende analyser der ligger til grund for MKR-rapporten. COWI ved at de kun får den næste opgave for lignende aktører, hvis de laver en analyse, der svarer til opgavebestillerens ønsker, dvs. havnens.
- **Er det demokrati at lave hurtige høringsrunder med gigantiske mængder af materialer, som kun ganske få har en realistisk mulighed for at sætte sig ordentligt ind i?**
Høringen tog udgangspunkt i Miljøkonsekvensrapporten. den er på 678 sider. Og har en række

tekniske bilag på i alt 1400 sider. Tilsammen 2.000 tekniske sider. Har alle politikere læst alt dette materiale? Har du? Hvor mange borgere tror du har læst alle siderne. –

- **Man skaber med vilje uklarheder om ubehagelige data.** Ved du, politiker, at man i den slags rapporter ofte opdeler 'mindre behagelige' fakta i forskellige kapitler, så de ikke fremstår samlet på ét sted, tydeligt og dermed med en muligvis for stor vægt. At man ofte fordeler sådanne informationer mellem bilag og selve rapporten og/eller lægger dem i tabeller og skemaer, som er skabt til at vanskeliggøre læsning? Det gælder i denne rapport fx tallene for dumpning af sedimenter: *Forklar os fx venligst, når du har læst tallene i MKR, præcist hvor mange millioner m³ slam, der ifølge COWI skal dumpes ved henholdsvis Fjølstrup Skov og ved Hjelm Dyb?* Dumpningen af slam og dermed miljøgifte og tungmetaller har helt afgørende konsekvenser for havmiljøet. Derfor er det et enkelt og helt afgørende punkt, hvor meget der skal dumpes. Men hvis det er uklart i rapporten, hvordan skal borgerne og politikerne, så kunne tage stilling til det?
- **COWI har ikke analyseret konsekvenser af driften af havnen.** COWI analyserer kun klimakonsekvenser af *anlægget* af havnen. Og her medtager man i øvrigt ikke CO₂-udledninger fra produktionen af den stål og beton, der går til anlægget. Men hele ideen med havnen er jo at skabe mere handel – mere skibstransport med flere varer, flere lastbiler osv. Virker det rimeligt ikke at medtage CO₂ udledningerne og dermed klimakonsekvenser af dette? Det hedder sig i loven om Miljøkonsekvensrapporter, at de skal medtage al relevant direkte og indirekte konsekvenser for miljøet. **Vil du som politiker stå model til at vedtage et megaprojekt, hvor du ikke kender klimakonsekvenserne.**

6. ALTERNATIVER – AARHUS SOM GRØN FOREGANGSBY

- **Hvad vil vi? Hvad vil give en god fremtid?** I stedet for at gøre skaden blot lidt mindre gennem diverse alternativer, kan vi begynde at drøfte, hvordan vi gerne vil have Aarhus skal udvikle sig. Hvad er det for en by, vi gerne vil leve i? Hvad er det for en fremtidig verden vi gerne vil skabe for vores børn og kommende generationer?
- **Vi kan gøre Aarhus til en klimavenlig by,** der holder sig inden for de planetære grænser. **Er der nogen i Byrådet som ikke synes det er vigtigt?**
- **Vi kan gøre Aarhus til en by der overholder FN's verdensmål.** Lige nu er vi på vej til at gøre det modsatte ved at skabe en by for eliten og erhvervslivet frem for alle dens indbyggere. Vi øger hvert år den sociale ulighed og undergraver fundamentet for fremtidens samfund. Vi mindsker mulighederne for så fundamentale ting som rent vand, muld, ren luft.
- **Vi kan skabe byggerier og bykvarterer som er smukke og menneskevenlige.** Lige nu er vi på vej i den modsatte retning: Sjæls-løse miljøer af betonhøjhuse uden særlige kvartersidentitet, uden nærmiljøer, uden torve, mødesteder, parker, uden nærbutikker, plads til børnene eller til leg, til træer og planter, blomster. Fordi hver kvadratmeter skal udnyttes af hensyn til investorernes økonomiske interesser. Vi skaber en by af sten, fremfør "en by der er blød som en krop" for at citere en af vore kendte digtere, Inger Christensen.
- **Diskussion om den nødvendige fremtid for Aarhus.** I stedet for at gå videre som vi plejer, kan vi bruge hele diskussionen omkring havneudvidelsen som en kærkommen lejlighed til at diskutere den vigtigste dagsorden overhovedet: Klima- og Biodiversitetskriserne. Og nu hvor vi skal omstille alt, jævnfør FN's klimapanel, kan vi så ikke gå forrest – gøre Aarhus til Danmarks grønne foregangsby. Ikke på papiret, hvor vi glemmer at medregne over halvdelen af CO₂-udledningerne, men i virkeligheden?

- Og hvis du og I er med på det – hvordan gør vi så? Får borgerne med i en reel demokratisk proces?
- Dét vil vi gerne forsøge at tilrettelægge processer omkring i de følgende måneder. Dialog- eller borgermøder om "Fremtidens grønne Aarhus".

Den 24. april 2022

Med venlig hilsen

Niels Aagaard

Formand for Det Fælles Bedste

4048 9019

niels@detfaellesbedste.dk

PS: Du kan læse mere om havneudvidelsen i

Hvidbogen fra Det Fælles Bedste se https://detfaellesbedste.dk/wp-content/uploads/2022/03/Havneudvidelsen_aarhus.pdf

Du kan også læse Beskyt Aarhus Bugten som har en hjemmeside og en facebook side med masser af informationer, se

<https://beskytaarhusbugten.nu/> og <https://www.facebook.com/BeskytAarhusbugtenNu/>

eller læse Den Grønne Ungdomsbevægelses hjemmeside og facebook side hhv. <https://www.dgub.dk/> og

<https://www.facebook.com/dengroenneungdomsbevaegelse>